

blement això s'ha de lligar amb el prov. *faguino*, que intriga a Gamillscheg, i un s'ha d'explicar com a metàtesi de l'altre, sigui perquè en l'etapa *faina* la influència de *fau* (a l'Alta Edat Mitjana) el convertís en *fauina* (d'on tot seguit *faguina* > *faguino*) sigui perquè el mot fos contaminat per *gafar* 'agafar' degut al fet que la fagina és la salvatgina de presa per excel·lència. En fi la variant *fusina*, que hem vist més amunt, es deu a una alteració de *fuina* per ultracorrecció de les tendències desoccitanitzants ultranceres, provoca da ací per la contaminació d'*afuar-se/afusar-se*, verb tan aplicable a la bèstia que s'afua sobre l'aviram, etc.

És versemblant que del nom de la fagina vingui *faixi* 'llaminer', per la voracitat proverbial d'aquesta bestiola, mot que *AlcM* localitza a l'Alta Garrotxa i Alt Ter: no estem segurs si la x per z és deguda a una mera grafia imperfecta (que comet molta gent) o bé a una contaminació, p. ex. la que hauria pogut partir d'*armari faixiner* (*DAG.*), l'armari on es dipositen les llinadures, comparable a un dipòsit de feixines d'una masia, o de *faixinar* 'atipar-se un nen de llinadures' comparat a apilotar les feixines (cf. la frase *fer un feix* 'menjar massa, enfitar-se').

¹ «Les taules de *fau* són molt buenes», Benasc (*Ferraz*, 60); en dialectes gallecs i portuguesos *faião*, *-ado*, tendeix a substituir-se a *TECTUM* 'sostre' per la freqüència d'aqueixa edificació, *DCEC* (*FAYANCA* II, 506a48ss.); «vaixella de faix: vasa fagina», Onofre Pou, *TbPu.*, 185. — ² A Estaon distingeixen la *faina* pròpia de les *faines marts*, que tenen el pit roig i suposo que volen dir els marts. — ³ No trobo cap dada referent a les Illes, però a Mallorca es parla molt de les *genetes* que són quasi el mateix animal.

Faina, V. *faiç* *Faió*, *faionar*, V. *ferla*

FAISA, pres de l'oc. ant. *faisan* id., i aquest, del ll. *phasianus*, gr. *φασιανός* id., pròpiament 'del Phasis', riu de la Còlquide, d'on es portaren aquests ocells. □ 1.ª doc.: Eiximenis.

Deu ser, atesa la seva evolució fonètica, un mot adoptat segons la forma dels antics bestiaris occitans, com ho mostra encara més clar el cast. *faisán*; la forma *faisant* amb *-nt*, amb què OPou (*TbPu.*) registra el mot, revela també un estat de poca adaptació popular d'un occitanisme.

DERIV.: *Faisana*. *Faisanera*. *Afaisanat*.

Faisó, *faionar*, V. *fer* *Faita*, V. *faiter* (**FESTER**)

FAITIM, men., conté evidentment l'angl. *to fight* 'lluitar, combatre', probt. en la frase *fight him* 'ataca'l, pega-li, combat-lo', potser com a terme escolar en jocs de xicots, organitzats o tolerats pel mestre de minyons, durant les hores escolars d'esbarjo; terme comparable a molts mots menorquins d'origen paral·lel (com *becastem*, *blec*, etc.).

Faitis, *faitisc*, V. *fer* *Faitó*, V. *fester* *Animal fai-*

tó, V. *fracció* *Faitór*, V. *fer* *Faix*, *faixada*, *faixador*, *faixadura*, *faixaire*, *faixar*, *faixat*, *faixar*, V. *feix* *Faixcar*, V. *faixa* (**FEIX**) *Faixí*, V. *fagina* (**FAIG**) *Faixina*, V. *feixina* (**FEIX**) *Faixinar*, *faixiner*, V. *fagina* (**FAIG**) *Faixò*, V. *faixa* (**FEIX**), de vegades grafia errònia per *faiçó* (**FER**) *Faja*, *fajal*, *fajar*, *fajol*, *fajolar*, *fajolera*, *fajosa*, V. *faiç* *Falac*, V. *afalagar* *Falaca*, V. *falca* *Falagador*, *-adura*, *falagar*, *falagós*, *falagujear*, *falaguer*,¹ *falagueria*, V. *afalagar*

¹ Hauria estat convenient d'afegir-hi que en bal. pren el sentit secundari de 'lleuger' i 'fluix': *mans falagueres* 'lleugeres' (*AMAlcover*, *Rond.* v, 334; *BDLC* XIII, 111), 'lleuger de pes', «aniria millor que ses auzines fessen es carabasses, qui són tan fexugues, i ses carabasses els aglans, qui són tan feleguers» (id., *BSAL* VIII, 121b), civ. «*fel-*: sencillo, débil flojo», *PzCabr.*; «s'ampolla aquella ja no era tan *falaguera* com abans: ara pareixia que estava clavada en terra, tant i tant pesava», Joan Castelló (*Villangómez*, *Llibre d'Eiv.*, 213). En l'ús comú del cat. central té matís més melioratiu que en les comarques, i per això Verdaguer reemplaça el mot per *lausenger*, quan havia posat «així esmaginant perdre'l, li parla *falaguer*» en l'escalaborn de l'*Atl.* (II, 5d). Recordar de passada que Ausiàs usava —més aviat que *afalagar*— *falagar* (*LXXIII*, 28) o *enfalagar*, aquest amb un sign. pròxim a 'enlluernar' (*CIV*, 138).

Falalenes, *DAG.*, sembla resultar d'un encreuament local de *falagueries* amb una forma semblant a la de *fer els alens/fer salemes*

³⁵ +*Falandraix*, *falandró*, +*falandruc*, V. *falda*

FALANGE, pres del ll. *phalanx*, *-gis*, i aquest, del gr. *φάλαγξ*, *-αγγος*, 'garrot, rulló, roleu', 'línia de batalla', 'batalló, tropa', 'multitud'. □ 1.ª doc.: S. xv, *falanja*, *DAG.*; Lab. 1839.

DERIV.: *Falangeta*. *Falangina*; cf. *falangita* Lab. *Falangista*; *falangisme*. *Falansteri*, del fr. *phalanstère*, mot creat pel sociòleg francès Fourier en el S. XIX, com a derivat de *phalange*, amb la terminació de *monastère* 'monestir'; *falansterià*.

FALB, nom de color de cavalls i muls, del germ. *FALW* id. —probablement en la seva forma frànica, sumant-s'hi, però, la del gòtic—, mot comú a totes les llengües germàniques antigues, i que apareix llatinitzat com a *falbus* o *falvus*, ja en llatí tardà, a la Germània Inferior. □ 1.ª doc.: 1063.

Diverses variants i derivacions n'apareixen força sovint en docs. catalans des de l'època arcaica: «*ipso pullino falb*» en un de 1063 (*Cart. de Sant Cugat* II, p. 300); en l'*InvLC*: «*unum jumentum falavum*», a. 908; del NP femení *Falva* quatre testimonis rossellonesos dels anys 1144-1369; i un diminutiu: «*ronsiní pili falbell*, cum veta», a. 1395, el qual també apareix com a NP *Bernardus Falvellus* el 1230. Tal com